



# КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

## ПОСТАНОВА

від 29 грудня 2021 р. № 1449

Київ

### Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад

Відповідно до абзацу третього частини другої статті 8 Закону України “Про основи національного спротиву” Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про добровольчі формування територіальних громад, що додається.
2. Міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цією постановою.



Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО  
постановою Кабінету Міністрів України  
від 29 грудня 2021 р. № 1449

ПОЛОЖЕННЯ  
про добровольчі формування територіальних громад

1. Це Положення визначає порядок утворення та діяльності добровольчих формувань територіальних громад (далі — добровольчі формування), набуття та припинення членства в добровольчих формуваннях.

У цьому Положенні термін “добровольче формування територіальних громад” вживається в значенні, наведеному у статті 1 Закону України “Про основи національного спротиву” (далі — Закон), термін “територіальна громада” — у значенні, наведеному у статті 1 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”.

2. У межах завдань територіальної оборони, визначених Законом, добровольчі формування можуть провадити таку діяльність:

1) своєчасно реагувати та вживати необхідних заходів для оборони території та захисту населення на визначеній місцевості до моменту розгортання в межах такої території угруповання військ (сил) або угруповання об’єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройної агресії проти України;

2) брати участь у посиленні охорони та захисті державного кордону у порядку, визначеному Законом України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону”;

3) брати участь у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків ведення воєнних (бойових) дій;

4) брати участь у підготовці громадян України до національного спротиву;

5) брати участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та органів військового управління;

6) брати участь в охороні та обороні важливих об’єктів і комунікацій, інших критично важливих об’єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України, та об’єктів підвищеної небезпеки, порушення функціонування та виведення з ладу яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;

7) брати участь у забезпеченні умов для стратегічного (оперативного) розгортання військ (сил) або їх перегрупування;

8) брати участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій разом з Національною поліцією;

9) брати участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах разом з Національною поліцією;

10) брати участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях;

11) брати участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

12) брати участь в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора (противника);

13) співпрацювати з органами місцевого самоврядування та військовими частинами Сил територіальної оборони Збройних Сил, збирати та аналізувати інформацію про загрози безпеці територіальної громади та сценарії їх стримування;

14) у співпраці з органами місцевого самоврядування обліковувати, облаштовувати та охороняти місця укриття населення;

15) здійснювати добування, збір та узагальнення інформації, яка впливає на виконання завдань територіальної оборони в межах території територіальної громади;

16) сприяти у здійсненні заходів з протидії інформаційним операціям агресора (противника) в межах території територіальної громади;

17) організовувати навчання членів добровольчих формувань з метою ефективного виконання своїх завдань.

3. Командир добровольчого формування є відповідальним за діяльність добровольчого формування. Командир визначає завдання членам добровольчого формування з урахуванням їх спроможностей та за потреби структуру добровольчого формування.

Діяльність добровольчого формування провадиться під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил за територіальним принципом.

Підготовка добровольчих формувань до виконання завдань територіальної оборони здійснюється відповідно до Порядку

організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1447.

4. Члени добровольчих формувань під час виконання завдань територіальної оборони можуть застосовувати особисту мисливську зброю та набої до неї відповідно до Порядку застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї та набоїв до неї під час виконання завдань територіальної оборони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1448.

5. Забезпечення матеріально-технічними засобами та фінансування діяльності добровольчих формувань здійснюються за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

6. Членство у добровольчому формуванні не звільняє від обов'язку проходження строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період.

7. Під час мобілізації добровольці територіальної оборони, які за станом здоров'я придатні до військової служби у воєнний час та мають військово-облікову спеціальність, за потреби призиваються для комплектування військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил та інших складових сил оборони за територіальним принципом.

#### Порядок утворення добровольчих формувань територіальних громад

8. Для виконання завдань територіальної оборони у своїх межах територіальні громади ініціюють утворення добровольчих формувань.

Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил через командирів військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил заохочує жителів територіальних громад до утворення добровольчих формувань шляхом інформування чи вжиття інших заходів.

9. Добровольче формування утворюється зборами ініціативної групи жителів територіальної громади у присутності командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та уповноважених представників органу місцевого самоврядування відповідної територіальної громади.

Збори вважаються правоможними, якщо в них беруть участь не менш як п'ять осіб, а також командир військової частини Сил територіальної

оборони Збройних Сил та представники органу місцевого самоврядування відповідної територіальної громади.

За результатами зборів складається протокол зборів ініціативної групи про утворення добровольчого формування територіальної громади (далі — протокол). Протокол складається у трьох примірниках у довільній формі та повинен містити таку інформацію про збори ініціативної групи: дату проведення; місце проведення; прізвища та імена членів ініціативної групи, які беруть участь в утворенні добровольчих формувань; прізвища, імена та посади запрошених осіб, зокрема командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та представників органів місцевого самоврядування відповідної територіальної громади; рішення про обрання головуєчого на зборах; рішення про утворення добровольчого формування; рішення, ухвалене в установленому порядку Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил, щодо утворення добровольчого формування в цій територіальній громаді; рішення про затвердження кандидата на посаду командира добровольчого формування; підпис головуєчого на зборах; підписи командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та представників органів місцевого самоврядування відповідної територіальної громади, присутніх на зборах.

10. Один примірник протоколу зберігають члени ініціативної групи. Два примірники протоколу передаються до органу місцевого самоврядування, на території юрисдикції якого функціонуватиме таке добровольче формування, для погодження кандидата на посаду командира добровольчого формування, один з яких у подальшому разом з рішенням відповідного органу місцевого самоврядування про погодження кандидата на посаду командира добровольчого формування надсилається командирові відповідної військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил.

11. Командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил готує та надсилає необхідні документи для проходження спеціальної перевірки кандидата на посаду командира добровольчого формування у СБУ і Національній поліції в порядку, визначеному законодавством.

У випадку успішного проходження спеціальної перевірки кандидатом на посаду командира добровольчого формування командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил надсилає подання на призначення на посаду командира добровольчого формування Командувачу Сил територіальної оборони Збройних Сил. Командувач Сил територіальної оборони Збройних Сил призначає командира добровольчого формування за погодженням з Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил.

Якщо за результатами спеціальної перевірки кандидата на посаду командира добровольчого формування будуть виявлені відомості, які перешкоджають призначенню особи на посаду командира добровольчого формування, командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил ініціює повторні збори відповідної ініціативної групи для затвердження іншого кандидата на посаду командира добровольчого формування.

12. Підставами для розформування добровольчого формування є:

1) ухвалення рішення про розформування добровольчого формування на загальних зборах членів добровольчого формування. Збори вважаються правоможними, якщо в них бере участь не менш як 60 відсотків загальної кількості членів добровольчого формування. Рішення загальних зборів членів добровольчого формування ухвалюється не менш як 80 відсотками зареєстрованих на зборах осіб;

2) припинення членства всіма членами добровольчого формування.

У разі розформування добровольчого формування командир відповідної військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил надсилає подання на звільнення відповідного командира добровольчого формування Командувачу Сил територіальної оборони Збройних Сил. Командувач Сил територіальної оборони Збройних Сил звільняє командира добровольчого формування у зв'язку з розформуванням добровольчого формування.

13. Територіальна громада в межах території відповідальності може утворювати декілька добровольчих формувань з урахуванням наявних ресурсних та людських можливостей в порядку, визначеному цим Положенням та Законом.

14. Найменування кожного окремого добровольчого формування утворюється з урахуванням найменування територіальної громади, на території якої воно утворюється, та кількості добровольчих формувань в межах однієї територіальної громади.

15. Нумерація добровольчого формування в межах однієї територіальної громади здійснюється порядковими номерами починаючи з 1 відповідно до черговості утворення таких добровольчих формувань. Найменування добровольчого формування подається в такому вигляді: "Добровольче формування (найменування територіальної громади) територіальної громади № (порядковий номер)".

#### Комплектування добровольчих формувань

16. Членом добровольчого формування може бути громадянин України віком від 18 років, який проживає на території громади, де діє добровольче формування, пройшов медичний, професійний та психологічний відбір (перевірку) і уклав контракт добровольця територіальної оборони.

17. До складу добровольчого формування не зараховується особа, яка була раніше засуджена до позбавлення волі за скоєння тяжкого або особливо тяжкого злочину, крім реабілітованої, або має дві і більше судимостей за скоєння умисних злочинів.

Особа не може бути членом добровольчого формування у період проходження військової служби або служби у військовому резерві Збройних Сил чи інших утворених відповідно до закону військових формуваннях, служби в правоохоронних органах.

18. Медичний відбір (огляд) кандидатів у члени добровольчих формувань проводиться лікарсько-консультативними комісіями комунальних закладів охорони здоров'я територіальних громад за направленням посадової особи органу місцевого самоврядування, відповідальної за оборонну чи мобілізаційну роботу, на умовах, визначених Порядком видачі медичної довідки для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи, затвердженим наказом МОЗ від 20 жовтня 1999 р. № 252 (далі — Порядок).

Професійний та психологічний відбір кандидатів у члени добровольчого формування забезпечують військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил штатними та позаштатними групами професійно-психологічного відбору.

19. Особа, яка виявила бажання стати членом добровольчого формування, подає заяву на ім'я командира добровольчого формування. У заяві зазначається прізвище та ім'я особи, місце реєстрації та фактичного проживання, інформація про освіту, інформація про місце роботи або вид діяльності, інформація про військово-облікову спеціальність (за наявності), обґрунтування бажання стати членом добровольчого формування.

До заяви додаються копія документа, що посвідчує особу, копія військово-облікового документа (обов'язково для чоловіків та за наявності в жінок), медична довідка для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи за формою 127/о (додаток 1 до Порядку) та копія документа, що містить відомості про унікальний номер запису у Єдиному державному демографічному реєстрі.

Документи, які додаються до заяви особи, яка виявила бажання стати членом добровольчого формування, та можуть бути отримані шляхом інформаційної взаємодії, подаються відповідними центральними органами виконавчої влади і місцевими держадміністраціями у порядку, визначеному Положенням про електронну взаємодію електронних інформаційних ресурсів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 606 “Деякі питання електронної взаємодії електронних інформаційних ресурсів” (Офіційний вісник України, 2016 р., № 73, ст. 2455; 2021 р., № 52, ст. 3216).

20. Командир добровольчого формування ухвалює рішення про зарахування до членства у добровольчому формуванні протягом семи робочих днів або надає особі обґрунтовану відмову в зарахуванні до членства на підставі критеріїв, визначених пунктами 16 та 17 цього Положення.

21. Контракт добровольця територіальної оборони укладається між командиром добровольчого формування та особою, яка подала заяву щодо членства в добровольчому формуванні. Такі особи укладають контракт добровольця територіальної оборони строком на три роки. Форма контракту добровольця територіальної оборони затверджується Міноборони.

Контракт добровольця територіальної оборони укладається в чотирьох примірниках. Примірники контракту добровольця територіальної оборони надаються члену добровольчого формування, командирі військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил, командирі добровольчого формування та керівнику територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

22. Облік громадян України, які уклали контракт добровольця територіальної оборони, ведеться територіальним центром комплектування та соціальної підтримки за територіальним принципом. Командир добровольчого формування веде іменний список добровольчого формування.

23. Підставами припинення контракту добровольця територіальної оборони можуть бути:

закінчення строку контракту;

порушення умов контракту добровольця територіальної оборони або присяги добровольця територіальної оборони;

заява добровольця територіальної оборони про припинення контракту;

призов (прийняття) на військову службу;

укладення контракту про проходження служби у військовому резерві Збройних Сил або інших утворених відповідно до закону військових формуваннях, служби в правоохоронних органах;

укладення контракту про проходження служби в державному органі спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України;

незадовільний стан здоров'я добровольця територіальної оборони;

наявність громадянства іншої держави.

У випадку порушення умов контракту добровольця територіальної оборони або присяги добровольця територіальної оборони командир добровольчого формування припиняє контракт добровольця



територіальної оборони. Підставою для припинення контракту також є вмотивоване звернення голови територіальної громади або командира відповідної військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил. Контракт добровольця територіальної оборони вважається припиненим з моменту ухвалення відповідного рішення командиром добровольчого формування, про що в одноденний строк повідомляється добровольцю.

У випадку подання письмової заяви членом добровольчого формування з вимогою розірвання контракту добровольця територіальної оборони його повноваження припиняються з моменту прийняття рішення командира добровольчого формування на підставі поданої заяви. Про надходження такої заяви командир добровольчого формування невідкладно інформує командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та керівника територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

24. Припинення контракту добровольця територіальної оборони має наслідком припинення членства в добровольчому формуванні.

25. Громадяни України, які не проходили військової служби у Збройних Силах, служби в інших військових формуваннях чи служби в правоохоронних органах, зараховуються до членства в добровольчому формуванні після складення ними такої присяги добровольця територіальної оборони:

“Я, (прізвище, ім'я та по батькові), вступаючи до членства добровольчого формування (назва територіальної громади) територіальної громади (назва області) області, присягаю Українському народові обороняти Україну, захищати її суверенітет та територіальну цілісність, дбати про безпеку жителів моєї територіальної громади, сумлінно і чесно виконувати обов'язки добровольця територіальної оборони, неухильно додержуватися Конституції України та законів України. Присягаю ніколи не зрадити Український народ”.

26. Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил разом з органами місцевого самоврядування, які розташовані в межах території відповідної зони територіальної оборони, розробляє та затверджує єдину символіку для всіх добровольчих формувань територіальних громад, що функціонують у межах території відповідної зони територіальної оборони.

27. Керівник району територіальної оборони на підставі отриманої від керівника штабу району територіальної оборони заяви про видачу посвідчень добровольцям територіальної оборони та доданих до неї примірників укладених контрактів добровольців територіальної оборони протягом 30 днів організує опрацювання та видачу посвідчень. Форма посвідчення затверджується Міноборони. Посвідчення є документом, що посвідчує особу добровольця територіальної оборони та визначає належність його власника до виконання військово-цивільного обов'язку в межах території територіальної громади.

Виготовлення бланків посвідчень добровольця територіальної оборони здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, переданих бюджету місцевого самоврядування на виконання делегованих повноважень у сфері оборонної роботи.

---